

ASZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Hónapontaiban átróva:
Egy évre ..... 16 k.
Három hónapra ..... 4 k.
Három hónapra hához hordva:
Egy évre ..... 20 k.
Három hónapra ..... 5 k.
Három hónapra postán szállítva:
Egy évre ..... 24 k.
Három hónapra ..... 6 k.
Egyes szám ára 1111r.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétvége és
énepek után napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatala:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok elfogadására vagy megörzítésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XIII. évfolyam 180. szám. Nagyvárad Kedd, 1917 augusztus 7.

Károly király bevonult Csernovitzba.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) A sajtóhadiszállásról jelentik: Ő felsége a király a lakosság leirhatatlan örömrivalgása közben bevonult a felszabadított Csernovitzba.

Csapataink Chotinhoz közelednek.

Berlin, augusztus 6. A Wolff-ügynökség jelenti: A Dnyeszertől délre elterülő dombvidéket elhagytuk, közeledünk Chotinhoz. A Szereh és Saucava völgyében az erdős vidéket magunk mögött hagyva, az oroszokat visszassorítjuk.

Háromnegyedrészben Bukovinát is megtisztítottuk.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) A sajtóhadiszállásról jelentik: Bukovina háromnegyedrészben meg van tisztítva az ellenségtől, csak a délkeleti határszögletben fejtenek még ki az oroszok ellenállást, de csapataink nyomását nem tudják feltartóztatni. A Monte-Casinu ellen intézett tehermentesítő orosz-román támadásokat visszautasítottuk. Az olasz harctéren a tüzéség vált élénkebbé.

Kerenszki elárulta a forradalmat. A X. orosz hadsereg lázadása.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: A X. orosz hadsereg tulnyomó része elhagyta lövészárkait és fellázadt a kormány és a vezérek ellen. A lázadók kijelentették, hogy ezután ők parancsolnak és nem engedelmesskednek Kerenszkinak, aki elárulta a forradalmat s akit ezért hadtörvényszék elé kell állítani. A lázadó hadsereg főparancsnoka Radkevics tábornok erre Kerenszkitől és a főparancsnoktól táviratilag kért segítséget. Kerenski elrendelte a lázadás fegyveres elnyomását.

Az oláh állambank menekül Jassiból.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: Az oláh állambank elhagyta Jassit. A város ellenséges repülők támadásának van kitéve.

Ujabb 24000 tonna elsüllyesztés.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) A Wolff-ügynökség jelenti: Tengeralattjáróink tevékenysége az Atlanti-océánon újabb 24000 regisztertonnatartalom elsüllyesztését eredményezte. Azonkívül ugyancsak az Atlanti-océánon és az Északi tengeren 6 gőzöst és 2 vitorlást, melyeknek tonnatartalma még ismeretlen.

70 nehéz és 150 tábori ágyut vesztettek az oroszok eddigi visszavonulásukban.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Az oroszoknak ágyukban szenvedett vesztesége az első hivatalos kimutatás szerint a most folyó galíciai offenzívában 70 nehéz és 150 tábori ágyu, a melyekdek pótlása nagy gondot ad az orosz kormánynak, mert a gyárak nagy része nem dolgozik.

Szoninónak sikerült a londoni útja.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Soninó külügyminiszter meghosszabbította londoni tartózkodását, hogy megvárja a francia miniszterek megérkezését. Szoninó küldetése az olasz lapok szerint sikeresen végsődik. Az olasz belügyminiszter a leghatározottabban kijelentette Londonban, hogy Olaszország igényeiről semmiképp se mondhat le.

Fürdő ruhák lüszter és kretonból.
Fürdő tricók és uszó nadrágok.
Fürdő kalapok és cipők.
Fürdő köppenyek és lepedők.
Utazó cikkek. Kosarak, bőröndök.
Mosó kelmék. Grenadinok és selymek.

Legnagyobb választék! Olcsó szabott árak!

CZILLÉR IMRE
Nagyáruháza, Nagyvárad.

Egyes szám ára 12 fillér.

A magyar nemzet nagysága.

A magyar nemzet hőroszai.

Írta: dr. Molnár Imre nyug. jogtanár.

— Második közlemény. —

Hazám nagyságát bizonyítani, rövid bepillantást kell nyújtanom az ezeréves hazai történelmünk fényes lapjaira a röviden bár és csak hézagosan felvonultatott szellem-örklésintek a magyar kultúra dicső képviselőit. A nemzet történelmünk irányítóit, sor-ban megalkotóit ők; de történelmi hivatásuk betöltésének telje mégis az a haza, az a éjjel mézszel megáldott ország; a dicső esz-ekedatáink hordozója pedig te vagy nem setem, a te Isteni megáldott lelki nagysá-goddal, határtalan szabadságszeretettel!

As a rövid kép, amit csakról tehetségem és terem szük volta elmondanom enged, minden igaz magyar a büszkeség érzetével tölthet el. Oly számban s oly értékben ja-iennek meg előtünk szellemi nagyságaink, — kik nemcsak a szűkebb hazai, de az ál-talános emberi haladás értékes tényezői is voltak —, hogy bármely kultúrán megiri-gyelhetné gazdagságunkat.

Szent István.

A magyar nemzet érezredes államiságá-nak megalapítója S. Törvényalkotása Nagy Károly törvényhozásával vezetkedik bölcses-ségben. As míg kialakult haza kezdő idő-szakában, a magyar nemzet életének legvál-ságosabb pillanataiban adta őt nemzetének a Mindenszót. Merészen szembeállva az ősi szokások, a régi letenszhez vonzó nem-sét erős ellenszéllel, megteremt a kath. Magyarország.

Halás nemzete imámedattal áldja em-lékét. Nemzeti életünk boros napjaiban el-sírja templomaiban. „Hol vagy István ki-rály, téged magyar kíván”. Az elnyomatás sívár napjaiban, a végig kintott nemzet lelke, ebben az években talán megújulását. A sza-badság hajnal hasadást ígérő hatvaas években, az egész magyar nemzet lelkét egy érszbe összefoglaló az isteni zsolozsma, a zorszának legdrágább emléke.

Az enyészettel dacoló sz. Jobbját az egész nemzet áhitattal késérel a sz. István körmenetekben s a nemzet országos ünnepe-avattja szent nevét.

Ezek a nemzetnek súfoltja sz. László, a legendás magyar király, a lovagiaság mintaképe s a kereszties hadak megrálasz-toit fővesére.

A mi Könyves Kálmánunk mondja ki, az akkori egész Európa babonás világában: „De stigmis quae non surit, nulla fuit quae-tio” bossorkányokról, melyek nincsenek, na-essék szó.

Mátyás az igazságos.

A magyar királyok fényes sorozatát ékesíti Mátyás az igazságos: nemzeti ki-rályaink az ideálja; a merész koncepcióju államfő, ki már a 15. században, a ma egyenlőt osztrák-magyar birodalmak — a mai dualismust — de magyar főhatóság alatt (hegemonia) megvalósítani megpróbálkoott, mikor az osztrák tartományok nagy része fölött essének kimagasló hatal-mával a néps határtalan lelkesedéssel gy-a korolta a főhatalmat. A német római csá-zárság megaczerzésnek lehetőségére is go-dolt s az irányban is tett lépéseket. (Lásd Fraknói.) Az ő nagy érdeme, hogy a 15. században az európai műveltség legelő menhelyeként az ő királyi udvara volt el-ismerve.

As ő kimagasló szelleme vonzotta udva-rába a német, olasz tudományosság képviselőit. Tudományseretetének letagadatlans emléke pártját ritkító könyvgyűjteménye, s még törtédekekben is európszerte magá-mult Korvinák. Emberi nagyságát nemzeti méltóbban nem öröklheté meg: mit mi-

dön mérhetetlen fájdalomában elírja: „Mag-halt Mátyás király, őta az igazság.”

Nemzeti királyaink sok századra terjedő uralkodása alatt, hessük nem egyszer a va-sútó államok szerepét költötte be a döntőleg folytak be Európa népsének sorsa intés-sébe, a midőn hessük határait három tenger hullámai nyaldosták. Erős védőfalként állot-tunk a nyugat kapujánál, élők feláldozá-sával védve Európa civilizációját. Szent ko-ronánk, mely az hazánk nemzeti jelvénye egyellen nemzetünk sincesen, tüdőző fény-ben ragyogta be a századokat s a legutóbbi király koronásat magasztos ünnepege al-kalmával a világ összes nemzeti csodálatát állottak meg ama rejtetves aró láttára, a mely a nemzetet királyával saba sző: nem téphető enyesség forrasztotta össze a sz. koronában.

Áttérve a 19. század magyarságának a kultur élet terén kifejtett értékes munkájára — savorba kell jönnöm, hogy a kulturélet nagy ágaszataiban mit hagyjak elrejtetlenül, hogy létsom tultengővé ne váljék.

Rövid vonásokban csak éditsem anyagi haladásnak láss munkáját; jelszemeit ki-váson tudományos törekvésének értékes-ségét, mit ádtunk a civilizált népsnek értéke-sét, a tudományok, az irodalom, a művésze-tek, a zene, a költészet világában s mi az érdemük az emberiség legnagyobb kincsé-nek, a szabadsági eszme ébrentartásának szászados áplálásában.

A nagyváradi orth. izr. hitközség új főrabbija.

Fuchs Benjámín nagybányai főrabbit választották meg.

A nagyváradi orth. izr. hitközség főrab-bija Fuchs Mór már évekkel eelőtt elhalt. Már a temetés alkalmával felvetették a hit-község tagjai közül többben, hogy leghelye-sebb volna s azszal az elhunyt főrabbi emlé-két is megtisztelnék, ha a megüresedett fő-rabbi székbe az elhunyt tudományosan kép-zett fiát Fuchs Benjámín nagybányai fő-rabbi ültetnék, aki egyben kitűnő szó-nok és teljesen bírja a magyar nyelvet.

A hitközség tagjaikak más része, külö-nösen, akik az ősi szokások hívei, hallani-gam akartak erről.

Ezen mulott, hogy a régi hitközség hosszú évek óta főrabbi nélkül műkö-dött.

Most végre sikerült megegyezésre jutni s a hitközség tagjainak nagy részét Fuchs Ben-jámín körül tömöríteni s megválasztását biz-tositani.

Vasárnap, augusztus 6 án volt a főrabbi-választó közgyűlés.

Nagy érdeklődés nyilvánult meg a hit-község tagjai között a választás iránt.

Az előlt formaszágok után kezdetét vette a szavazás amelyben a hívek, a hitközség tagjai adták le szavazataikat, dacára, hogy Fuchs Benjámínak nem volt ellenje-lője.

Összesen 264 en szavaztak s az összes szavazatok Fuchs Benjámínra szóltak s így őt egyhangulag választották meg a nagyváradi orthodox izraelita hitközség fő-rabbiává.

A hitközség elnöksége azonnal lelkes magyar nyelvű táviratban tudatta a válasz-tás eredményét az új főrabbiával s őt meleg hangon üdvözölte.

Elhatározták tovább, hogy Fuchs Ben-jámint küldetésig utján hívják meg a fő-rabbi szék elfoglalására s nagy ünnepeget rendeznek a beiktatás alkalmából.

Vasuti rendőrség Nagyváradon.

Már hosszú idő óta vajudik Nagyvára-don a vasuti rendőrség kérdése. Különösen a háboru kitörése óta kapirandó vannak a pályaudvaron a vasuti kocsk feltörései és kifosztásai, amelyeket legnagyobb részt vasuti munkások, különösen segédfékask követnek el. A segédfékask a vasuti személynétek legalsóbb része, ugyanis a szükséghe képest olyan emberek is bekerültek ezek közé, akik kétes existenciák, de hát a szük-ség parancsolt, nem válogathattak nagyon az emberekben. Olykor átvonuló katonák is megdörmélték egy egy kocskt, azonban ez csak elenyészően kevés esetben történt.

A vasuti szászokra, sőt milliókra ha-ladó kárt szenved ezen fosztogatások követ-keztében, úgy hogy már a mult év folya-mán, mikor maga Gerő Armin főkapitány vasatta a bűnügy osztályt, tárgyalások foly-tak a főkapitány, Batyka Lajos és Singlár Gyula állomásfőnök között olyan irányban, hogy a vasuti állomásoknál állandó detektív-különlíményt létesítsenek.

Ezen tárgyalások eredményeként Gerő Armin főkapitány előterjesztést tett az aradi úrlétevezetőséghez, amelyben javasolta Nagy-váradi állomáson vasuti detektívcsoport fel-állítását. Ez a különlímény állana 3 detek-tívből és 8 legu őrszemélyzetből. A vasuti rendőrsége teljesen a főkapitány felelős-sége és felelősége alatt állana, az esküt a város polgármesterre előtt tenné le s műkö-dése a büntető perrendtartás előírása szerint történnék.

As eredeti tervszerint a detektívek havi 200, az őrszemélyzet tagjai havi 120 korona fizetést élveznének. Hivatali helyi-ségük az állomás épületében lenne baren-dező és a vasut által felszerelve. A fizetést is ugyancsak a vasut utalná ki részükre. Ugyanízt esküt a rendőrség komponjából fogadhatnak el.

Ezen értelemben küldte el a főkapitány előterjesztését az úrlétevezetőséghez, azonban több mint egy félér múlva a tegnap nap jött meg a válasz. As aradi úrlétevezetőség értesítette a főkapitányt, hogy a kereske-delmügyi miniszter július 4 ikén kelt ren-delétével engedélyezte Nagyváradi állomásán egyelőre 6 hónapi próbaidőre a vasuti rend-őrség felállítását és pedig teljesen abban az értelemben, ahogyan azt Gerő főkapitány előterjesztette. As úrlétevezetőségnek az a kívánsága, hogy a vasuti rendőrség már augusztus hó 15 én megkezdje működését.

Gerő Armin főkapitány János Gyula tb. főkapitányt bíta meg a vasuti rendőrség megszervezésével, ami rövid időn belül meg fog történni, azonban hogy már a hónap kö-szépén megkezdhesse működését, kizárt dolog. János Gyula tb. főkapitány olyan embe-reket akar oda állítani, akik meg tudnak fe-lségi hivatásuknak és megfelelő gyakorlatot is szereznek. Esi pedig máról holnapra nem lehet elérni. Legalább két hónapi előkészítés szükséges, hogy a vasuti rendőrség felállít-ható legyen.

A Szereth partján közeledünk a határhoz.

Keleti harcok. Budapest, aug. 6. (Hivatalos.) Mackensen vezértábornagy hadseregének helyenként élénk tűzérési harc. A József főherceg vezérezredes hadseregvonala ellen intézett román-orsz. offenzíva, melyet az entente sajtója nagy örömmel üdvözölt, eredményeiben nyilvánvalóan nagyon a várakozáson alul maradt. A Casinu vidéki ellenséges támadások, eltekintve az ellenség nagy veszteségeitől, más eredménnyel nem jártak. A hármasszög területén és Gurabumora irányában újabb előrehaladást tettünk. A honvédek és magyar népfelkelők az ellenséget kivetették Radautstól északra levő állásai-ból és heves orosz támadások vitéz visszaverése után bevonultak a városba.

A Szereth mindkét oldalán közeledünk a határhoz. Csernovictól délkeletre és északkeletre az ellenség heves ellenállást fejt ki a szövetségesek előrenyomulásával szemben. A Zbrucnál orosz részleges támadások.

Olasz harcok. Budapest, augusztus 6. (Hivatalos.) Az ellenséges tűzérési tüzelését tegnap váltakozó erővel az egész Isonzó-fronton Tolmeintől a tengerig kiterjesztette. *A veszárkar főnöke.*

Éled az isonzói tűzharc.

Repülőink támadása. Hadikfalva, Solka, Mardrina visszafoglalása.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) A sajtóhadiszállásról jelentik:

Isonzó frontunkon a tűzharc megélénkült, főcélja a Karst fensík volt.

Repülőink több pályaudvart és katonai tábor bombáztak.

Bukovinában az ellenség ellenállása megerősödött. A Dnyeszter és a Pruth között az oroszok dacoltak támadásainkkal. Csapataink meghódították Hadikfalvát, Solkát, Mardrinát a Szuczava völgyben. Szereth város kapui előtt állunk és csapatainkat egy nagy járót választja el Szuczava várostól. A románok támadása a Casinu völgyben gyöngült.

Megkezdődött Moldva kiűritése.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) Az oroszok bukovinai visszavonulásának következtében megkezdték Moldva kiűritését.

A Wolff-ügynökség esti jelentése.

Berlin, augusztus 6. A Wolff-ügynökség jelenti 6-án este: Nyugaton nagyobb harci esemény nem volt. Bukovinában előrehaladásunk folytatódik.

Zimmermann távozik, Helfferich marad.

Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) A Nord. Allg. Zeitung közli, hogy a császár 10 államtitkárt felmentett állásától, közöttük Zimmermann államtitkárt is, Helfferich államtitkár a császár kívánságára egyelőre megmarad az államminiszterium tagjának. Az új belügyi államtitkár Kühlmann nagykövet lett.

Anglia győzelemig akarja folytatni a háborút

Budapest, augusztus 6. Rotterdamból táviratozzák: Lloyd George — mint Londonból jelentik — nagy beszédet mondott. Rámutatott, hogy Anglia azért avatkozott be a háborúba, mert a németeknek az volt a tervük, hogy egész Európát leigázzák. Hadikárpótlásul Németország a legyőzött nagyhatalmakat flottáinknak kiszolgáltatására kényszerítették volna, amelyvel az angol és amerikai flottát leverve, befolyásukat még Délamerikára is kiterjesztették volna. Anglia belépve a háborúba a terveit meggyőztette.

Mirdebből az következik — hangsúlyozta Lloyd George — hogy a háborút kériellenesül folytatni kell. Most már a németek békéről beszélnek, de a jóvátételt nem akarják kimondani. Tartós béke csak a szövetségesek győzelméből fakadhat, mert különben a poroszok új háborúra készülődnek.

— Utjaink elé — ugymond — sok örvény kerül, ilyen Oroszország összeomlása is — de végül reményeink teljesülni fognak.

Folyik a flandriai csata.

Berlin, augusztus 6. A nagyfőhadiszállásról jelentik:

Nyugati harcok.

Flandriában a tüstevékenység nappal nagyobbra esekély maradt. Egyes szakaszokon este a tűzérési tevékenység nagyobb heveséget ért el. Az Ypern—menin i országut és a Lys között éjjel és ma reggel állásaink ellen intézett erős angol részleges támadásokat mindentűt visszavertük. Az állásaink jól ismert töltésrészében rohamcsapatunk eredményes vállalkozásokat hajtottak végre.

Az arcvonalunk előtt szétlőve fekvő 25 páncélos gépkocsiból több géppuskát szállítottunk be.

A többi hadsereggel a harci tevékenység a nap folyamán csak szédüléssel merült ki és csak este fokozódott. A Labresse csatorna és a Scarpe között és a Chemin des Dameson előtér csatározások ránk névszere kedvezően végződtek.

Gontermann hadnagy légi harcban 25 ik ellenfelét lötte le.

Az utolsó harcok Bukovináért.

Keleti harcok.

Lipót bajor herceg vezértábornagy és Böhm-Ermolli vezérezredes hadseregportja. A Zbruc mentén helyi csatározások. A Dnyeszter és a Pruth között az oroszok újabb harcra készültek fel.

József főherceg vezérezredes harcvonala. Csernovictól délkeletre a román harc az ellenség ellenállást fejt ki, támadásuk folyamataiban van. Szasztau város előtt állunk és Radautstól heves harcok után elfoglaltuk. A Moldava két oldalán és a Bistrica keleti partján orosz utóvédtektől több magaslati állást elragadtunk. A románoknak a Gaurulain és a Lepsa kolostornál a Putna völgytől északra megismételt támadásai nagy veszteségek mellett meggyúsultak.

Mackensen vezértábornagy hadseregportja. A hegység és a Duna között a harci tevékenység egyes helyeken feléledt.

Macedóniai front.

Nices újság.

Ludoniorff, első főszállásvezető.

Megnyilt az új szűcs és szőrmeáru üzlet

Rimanóczy-u. 2. Kolozsvári-palota

Raktáron tart elsőrendű szőrmekülönlegességeket, minden e szakba vágó munkálatokat szakemberrel készít. Elfogad átalakításokat és javításokat.

LEICNER JÓZSEF

külföldön képezített szűcsmester.

Telefon

Telefon

Miért fizetett a város az Ujvárosi Takarékpénztárnak?

Városi tisztviselők a bíróság előtt.
A Nógrádi-per harmadik napja.

Mind azelőtt, mint most, folyik a Nógrádi bírói tárgyalás, amelynek harmadik napján Jánossy Gyula t. főkapitány eskü alatt vallotta, hogy az az összeg, amelyet Gerő Ármán főkapitány iparbiztosai helyetteseinek kiosztott, nem tehető (vi 600 K át, amennyit a főkapitány a szára felvett.

Má odlik szónoklója a tárgyalásnak az a buzgósság, amellyel Vattay József királyi ügyész nemcsak a védelmet, hanem az igazságot képviseli a bíróságon, kutatja, hogyan történt ez, hogy a város törvényes tiltó rendelkezések ellenére kifizette az Ujvárosi Takarékpénztárnak a kishivatalosok drágasági pótlékát, jóllehet erre semmiféle tanácsai vagy polgármesteri engedély nem volt, engedelménynek pedig az híre, az hánva... Hogyan jutott a város abba a helyzetbe, hogy 120—180 százalékos uszorakötszönök kifizetéséhez segédkezet nyújtson? Erre ma még nem tudott felelni Szűcs Géza főszámvivő, akit kihallgattak, csak holnap adja meg a kielégítő választ.

Rajta kívül Rimler Károly polgármestert hallgatta ki Thót László dr. bírósági elnök, és a főbíró is. Horváth Géza t. kapitány kihallgatásával befejeződtek a mai események a holnap tanaként szerepelnek a bíróság előtt Gerő Ármán főkapitány és Pásztor Bertalan aljegyző, Pásztor Ferenc, az Ujvárosi Takarékpénztár igazgatója, Wallerstein Aladár kereskedő, ha az általa indított büntető iratok előkerülnek és Cser János iparbiztosok tagja.

A mai tárgyalás megkezdése után az ügyész Horváth Géza kapitányt kiabálja hallgatni arra, hogy Gerő Ármán főkapitány az iparbiztosai állás betöltéséért Giraudnak a rendszer díjakat kifizette.

Védő: Cser János tanu kihallgatását kéri arra, hogy Giraud panaszkodott neki, hogy nem kap pénzt.

Jánossy Gyula főkapitány

az iparbiztosai állás betöltéséért havi 50 koronát kapott előre, elsősorban Gerő Ármántól, később eseményesen vette fel ezt az összeget. Hallottam, hogy a csizmadilák feljelentést tettek az ügyben, de jóval előbb. Juricskayt helyettesítette s ilyenkor Juricskay fizetett neki 10—10 koronát.

Nógrádi Gyula: Juricskay azt mondta itt, hogy ilyenkor Gerő közvetlenül önnek fizetett. Évente legfeljebb 30 ütés volt, tehát 600 koronát nem fizethetett ki Gerő.

Tanu: Az iparbiztosoknál iktatva van, hány ütés volt havonta. Hatvan ütés nem volt.

Nógrádi: A hivatalos kimutatásban részletesen van, hány ütés volt?

Pásztor Bertalan (közbeszéd):

Nógrádi: Na tessék belésszól. Hatvan ütés nem volt évente? S így 600 koronát nem fizethetett ki helyetteseinek Gerő?

Tanu: Ennyi ütés nem volt a kifizetett összegek 600 koronát aligra tehetően, Girauddal nem érintkezett.

Nógrádi: Tudja főkapitány ur, hogy volt ön a rendőrségnél van mi Pásztor Bertalannal ellenséges viszonyban vagyunk s ennek dacára ítélkezett ügyünkben?

— Igen.

Pásztor Bertalan: Milyen érdeklődéssel vésztetett Gerő Ármán rendőrkapitány az alárendelt tisztviselőkkel szemben?

Bíró: (tanuhoz) Erre a kérdésre ne feleljen.

Papóczy Ferenc főpénztáros

kijelenti, hogy természetesen nem érintkezett Gerő Ármánal, bár nem haragszik rá. A drágasági pótlékokra előadja, hogy ha a számvivősség harmadik személyek részére folyósítja, ő kifizeti. A Ujvárosi Takarékpénztár is vett fel, erre emlékszik, a tisztviselők helyett drágasági pótlékokat. Lehet, hogy a drágasági pótlék nem foglalható le, de ezt a számvivősség ellenőrszi.

Védő: Giraud kapott pénzt az ülésekért Gerőtől?

Tanu: Azt hiszem, hogy Gerő olyan óvatos ember, ha kiadott pénzt, nyugtát is vett, mert ilyen illetéktelenül felvett pénzekről mégis számolni kell. Hallottam arról, hogy Bertany György iparbiztosok elvételére és szűrésére kaptak. Erre felelte: hogy "most már kapok". Másfeléig kapta ezt a díjazást, azelőtt két évig nem. Gerő Ármán a kilencvenes években kapott az iparbiztosoktól ajándékot, Bertany György adta át. Pár év múlva hatalmas elleneségek lettek, hogy mi miatt, nem emlékszem rá. Csak idő: na múlt századok kérdése, mert öreg embernek visszamenekülni nehéz.

Kápolnay Gyula

ny. rendőrfelügyelő: Giraud Árpád jó barátom volt, egyszer kérdeztem tőle: "Kapsz e már fizetést?" Eőször panaszolta, hogy évek óta jár iparbiztosai tandórok elvételére és személt az kaptak. Erre felelte: hogy "most már kapok". Másfeléig kapta ezt a díjazást, azelőtt két évig nem. Gerő Ármán a kilencvenes években kapott az iparbiztosoktól ajándékot, Bertany György adta át. Pár év múlva hatalmas elleneségek lettek, hogy mi miatt, nem emlékszem rá. Csak idő: na múlt századok kérdése, mert öreg embernek visszamenekülni nehéz.

Vádott: Visszatértem keltett, hogy Gerő megtartotta az iparbiztosai állást?

Tanu: Erre felelni nehéz, én is jó barátja voltam Gerőnek, de aztán üldözött engem, 28 vádpontot adtak be fegyelmi ügyemben banyagsáért, de csak egy vádpont maradt meg, egy ezermé jegyzőkönyvet nem terjesztettem be 3 nap alatt. Az enyém volt Olaszi, ez az őriási kerület. Ha 5—6 hónapig várakoztak volna, nem volna most nyomorult nyugdíjam, s nem kellene dolgom napi 2 koronáért a városházán. Őldözött Gerő, de nem mondom meg miért? Tanut megkeretik.

Demeter István

városi közbeszéd, 85 korona drágasági pótlékot, az Ujvárosi Takarékpénztártól vett fel kölcsönt, a többiét után. A váltó 85 koronáról szót 11 koronát vonta le, karatba, őriási díjba s p'culis könyvet adtak Kőveteitem, hogy tértessek vissza valamit. A drágasági pótlékot az Ujvári vette fel, engedelményezés után, 85 koronát kapott 2—3 hét múlva. Mindenki sugallódott a nagy kamat miatt, énytelen voltam megelégedni, mert pénze volt szükségem. Ha tudtam volna, hogy 2—3 hét múlva fizetik ki a drágasági pótlékot, dehogyan vettem volna fel kölcsönt. Pásztor Ferencet nem ismertem.

Ügyész: Miért nem jelentette fel a kamat miatt? Polgármesternél vagy más hatóságánál?

— Bejelentettem.

Ügyész: Szembesítését indítványozza Pásztor Ferencet.

A bíró: megesketi a tanut.

Ügyész: Számvivősséget jelent be.

Bíró: Indítványt kér tanukihallgatásukra.

A polgármester és főszámvivő kihallgatása

Ügyész: Az a vád, hogy Gerő Ármán nem járt el szabályszerűen. Meg kell állapítani, hogy Rimler, aki most polgármester, akkor iparbiztosok képviselője, mikor polgármester lett, a törvény rendelkezését hogyan tartotta be, tárgyalta-e erről, bejelentette-e valamely közszervezeti hatóságoknak, hogy az iparbiztosai állásait miként rendezte Gerő? S a belügyminiszterhez tette-e jelentést? E tekintetben Rimler adhat felvilágosítást, neki kellett aláírnia az intézkedni. Ügydöntő Rimler kihallgatása, amely a sajátos ellenséges és fegyelmi ügyekben fontos felvilágosítást adhat.

Sonnenwirth Lajos dr. védő: Ellenszi az indítványt. Gerőnek kötelessége lett volna lemondani, mikor főkapitány lett a kikeltett volna nevezni az iparbiztosok. Az a bünye a rendszernek, hogy kézen kőrdön atyafiságosan intézték el ezt az ügyet, az a közszervezeti csodabogár csak nálunk történhetett meg. Egy okiratot mutat fel Neumann Ferenc levelét s kéri a 113. §. 1. bekezdése értelmében felolvasását.

Ügyész: Ellenszi a felolvasást, nem tudja ki az a Neumann Ferenc, ha él, megidéshető. A városi vesztés körül forogtak a rágalmaszó állítások, kihallgattuk a tisztviselők szótát s a fejét ne hallgatnánk ki? Nem tarthatja lehetetlennek, hogy Gerő Rimlerrel olyan megállapodásra jutott, hogy Gerő főkapitány töltse be az iparbiztosai állást. A számvivő kihallgatását kéri arra, hogyan történtek a levonások, nem voltak-e passzok s miképp fizette ki az Ujvárosi Takarékpénztárnak, miért nem a feleknek követelték.

Védő: Szűcs Géza főszámvivő kihallgatását nem ellenszi, Rimlerét igen, mert az esetleges megállapodás törvénytelen volt. Az okirat kishallgatója katonája.

Pásztor Bertalan: Körösös alatt áll.

Védő: Katona.

Vádott: Rimler nem tartotta meg az iparbiztosai állást, sokkal találatosabb ember volt. (A bíró rendelteti a vádoltat).

A bíró: Elrendelt Rimler Károly polgármester, Szűcs Géza főszámvivő, Horváth Géza alkapitány és Cser János kihallgatását s a cőből telefonon megidézi őket.

A tárgyalást felfüggesztik. Szünet után kihallgatják:

Szűcs Géza főszámvivőt.

1910 ben is kaptak a díjakok drágasági pótlékot. Nem tudom, hogy kölcsönöket vettek volna fel az Ujvárosi Takarékpénztártól. Ki vette fel a pótlékot, a számvivő és a főpénztárnak tudhatják. Nincs rendelet arra, hogy harmadik személynek kiutalható a pótlékok. Ez a számvivő Budaházy Kálmán volt, most katonája.

Ügyész: A főpénztáros ur azt mondta, hogy önnek tudomásának kellett lenni arról, hogy a díjakok pótlékait takarékpénztár vette fel. — Ilyen okiratokat meg kell őrizni.

Tanu: A vonatkozó jegyzéket be fogja szolgáltatni. Engedelményezési okirat nincs, csak letiltott összegekkel.

Bíró: Hogyan védik meg a város gazdasági érdekeit, ha nem őrik meg a nyugtákat, engedelményeket s azt, hogy ki vette fel a pénzt.

Ügyész: A polgármester nem tudott erről?

Tanu: Valószínűleg nem.

Ügyész: Önknél ez így mehet?

Tanu: Azt hiszem, hogy a fél a bank elnökjével jelentkezett s együtt vették fel a pénzt.

Bíró: Itt tanuvallomások vannak, hogy a bank vette fel a pénzt.

Tanu: Időt kell adni a tájékozódásra. A jegyzéket sem én csináltam.

Pásztor Bertalan: Megengedik, hogy felvilágosítást adjak?

Bíró: Ebben ön nem érdekelt, szakértőként pedig nem hallgathatom ki.

A bíró: Mára újból megidézi a főszámvévőt azzal, hogy a vonatkozó iratokat hozza magával.

Vádolt Csodálkodik azon, hogy cedálás nélkül kifizetnek közpénzeket.

Tanu: Nem vagyok ott személyesen, nem tehetek róla.

Pásztor Bertalan kérdést akar tenni.

Bíró: Nem lehet.

Pásztor Bertalan: Szívességet kívántam tenni.

Bíró: A bíróság határozza meg, mikor vanzi lénybe a mátsok szívességét.

Rimler Károly polgármester:

Volt főkapitány, sosa volt egyszerűen iparbiatos. Gerő iparbiatos volt, s mikor főkapitány lett egy deputáció kérésére tovább is betöltötte ezt az állást a ezt be is jelentette írásban neki. Voltak feljelentések ellene, egy sztrájk alkalmával erőlytelennek mondják, visszálat is volt ellene, de én bejegyeztem, hogy így maradjon. Nincs rá tiltó intézkedés. Mindazon ügyekben amelyekben inkompatibilitás van, békéltető ügyekben kirendelt helyettes. Ez fegyelmi eljárásra nem alkalmas.

Védő: Az iparbiatos elterjesztéssel élnének határozata ellen, nem állandó inkompatibilitás ez?

Nem. Főszolgabírók is így csinálják.

Más a helyzet városokban, itt el lehet határozni a két tisztséget.

Ügyész: A díjakok segítségét előlegesen az Újvárosi Takarékpénztár, az egész amló hogyan történt?

Tanu: Semmit sem tudok erről.

Ügyész: A pénztár másnak, mint joga elvitték fizetni-e?

Megtorént lehet jelen esetben. De ha kellett volna jelenteni a tanácsnak. Pausas nem jött.

Horváth Géza alkapitány:

Giraud Árpádot ismerem, előlegesen neki azt az összeget, amelyet később iparbiatosi ténykedésért kapott. Az utolsó rész letet nem is kaptam meg. Negyven öven koronát kért Giraud.

A bíró mára Gerő Armat és Pásztor Bertalan tanuként idézi a Pásztor Ferencot is kihallgatja Cser Jánosval együtt, ezenkívül Wallersteia Aladárt is.

A tárgyalás délelőtt fél 10 órakor kezdődik.

A furtai jegyző-választás.

A furtai jegyzőség ideiglenes vezetőségével megbízott Farkas Kálmán állásáról lemondván, szükségessé vált a jegyző állás végleges betöltése. A meghirdetett pályázat folytán saombaton esteite meg a választást Furtai község elöljárósága. A jegyző választó gyűlés, melyen Jevernik Dávid főszolgabíró elnökelt, a sok pályázó közül nagy lelkesedéssel Országh József szentpétervári jegyzőt választotta meg egyhangulag Furtai község főjegyzőjévé.

Országh József megválasztása általános örömet keltett Furtai község lakozai körében, mert vőls egy ambiciózus, kiváló munkabíró és jelen vezetőt nyert a község.

Országh József a szomszédos Zidka község segédjegyzője volt a háboru előtt, majd Szentpétervári község jegyzőjévé lett megválasztva, míg most a furtaiak nyerték meg maguknak a kiválóan képelt fiatal jegyzőt.

A hadbavonult ügyvédek sorsa.

A nagyváradi ügyvédi kamara vasárnap délelőtti tartott rendkívüli közgyűlése tárgyalta dr Fried János ügyvédnek azt az indítványát, hogy az itthonmaradt ügyvédek egy olyan díszkréten kezeljék a hadbavonult kártársak részére, amelyből a háboru után hat hónapig fedezhetnék lakbérüket és ellátásukat.

Az indítvány abból a tényből indul ki, hogy a hadbavonult ügyvédek elvesztették megélhetésük alapját: klienturájukat, családjuk nyomorgott az egész háboru alatt, mert csak a hadisegélyre volt utalva, ami mellett nyomorgás mellett is csak adósságok csiná-lásával élhettek meg. Van olyan ügyvéd, akinek a lakbérhátráléka is több mint 3000 korona. Mikor a hadbavonult ügyvédek visszatérnek, jó ideig várhatnak az elmaradt díjazásokra, pedig akkor már hadisegély sem lesz, amiből tengődhetnének.

Az ügyvédi kamara ülésén dr Thury Kálmán elnökelt. Ismerlette a budapesti ügyvédi kamara megkeresését, hogy közöljék vele a hadbavonult ügyvédekre vonatkozó statisztikai adatokat, mert szeptemberben a budapesti kamara közgyűlést hív össze a harctörői hazatérő ügyvédek segítségének megbeszélésére.

Dr Fried János kijelentette erután, hogy indítványának tárgyalását nem kívánja, mert nem tartja idővőnek, hogy a kamara elöbe vágjon a kérdés országos rendezésének a indítványozta, hogy csatlakozzanak a budapesti kamara mozgalmához.

A kamara így határozott a magzata dr Thury Kálmán elnököt, dr Medvigy Gábor titkárt és dr Fried Jánost, hogy az ügyvédi kongresszuson képviseljék a kamarát.

Polgári ruhát csinálnak a katonaságnál.

Rendelet a pótzászlóaljához.

A háboru minden téren óriási hatást. Akármarra tekintük is, mindenütt megváltozott helyzetet látunk. Az élelmézésnél ép úgy, mint a ruházatkodásnál.

Néhány év óta majdnem kizárólag katonaruha-szöveteket készítenek a posztógyárak, mert a néphadsereg millióit ruhával ellátni nem csekély feladat. Az Enberek szépláosan elfelejtették, hogy valamikor polgári ruha fészült rajtuk, úgy megszokták a mundaert, hogy nem is gondolnak rá, hogy mi lesz, ha egyszer le kell vetni a katonazubbonyt és — nem lesz majd mit felvenni.

A katonai pontosság és rend azonban már előkészületeket tesz a leszarolás most még a távol jövő kődében bizonytalanokodó idejére.

A pótzászlóaljok rendeletet kaptak a hadügyminiszteriumtól, hogy raktárak fölételeges katonazubbonyait alakítsák át polgári ruhává. Pontos és részletes utasítást osztottak a rendelkezéshez, amely hasznos utbaigazításokat foglal magában az átalakítás végrehajtásáról illetőleg.

A mundaerok nem lesz nehiz polgári ruhává formálva. Előznek a sujtások, a

villogó résztykéék és a magas gallérok a zubbonyokról, helyükbe szürke gombok, le-hajlós gallérok kerülnek és kész a civil-ruha.

Ez az elővigyázatosság mindenképen indokolt, mert a hároméves háboru alatt ren-gateg embernek kallódott el a civilruhája, ingben pedig mégsem lehet kilépni a ka-zárnyából a polgári élsibe.

Szociálista gyűlés.

A nagyváradi szociálisták vasárnap délelőtti közgyűlést tartottak a Vigadó nagy-termében. Waltner Jakab, a szociálisták egyik kiküldöttje vendégszerrelése hosta össze a nagyváradi szociálistákat.

Palle János üdvözlő és dr Katz Béla megnyitó beszéde után lépett a dobogóra Waltner Jakab.

Beszédét azzal kezdte, hogy a magyar munkásság mindig ellene volt a háborunak és azt a felfogást vallotta, hogy a civilizációnak örök szegényes az, hogy a kultur népek millióit pusztulnak el a vőrfőrdőben. A kapitalisták nyugodtan hangoztatják, hogy a győzelemig folytatják a harcot, oda kell vetni az 18 és 50 éveseket is. Szegény és pirulni kell rajta. A magyarság is árai est, s így alakul ki a demokrácia utja.

Kijelentette, hogy Tisza, a juaker gróf azért bukott meg, mivel ellenszegült a béka-akarataknak. Vácolta továbbá a magyar munkásság megatartását a háboruban, a sztrájkok és tüntetések rendszerét. Foglalkozott a hadisegélyek kérdésével. Ausztriában két-szer annyi hadisegélyt adnak, mint nálunk A demokrácia meg a választójog hiánya folytan nélkülözök a munkások parlamenti képviselőiket, s ez az oka annak, hogy amíg 78 fillér a hadisegély, 4 korona a fősálak maximális ára.

Beszélt a munkapátról, annak a „bű-neiről“, szerinte Tisza nem vezérolkkozhat az ország többsége nevében, mert az ország többsége nem juthat szóhoz, nincs választó joga, Tisza ellensége a választójognak és a Károly keresztéseket taszkóknak titulálja, akik csak addig jók, amíg az ő vagyont védelmezik, de választójogot már nem ad nekik. A nemzetiségiktől nem fél Tisza, hiszen azok az ő hívei voltak, a magyar munkásoktól fél, akik a kötelességüket híven teljesítik.

Tisza is tudja, hogy akik visszajönnek, követelni fogják a demokráciát, s is remélti hogy háboru után ki fogják küer deni.

Hívei élveszettel hallgatták Waltner-mester kijelentését. Beszédét még Kitzák Lajos központi kiküldött is, azt újból dr Kuriz Béla, aki beszárta a közgyűlést. Baj nem történt.

Ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Füg-göny, kézimunka, kelengye ne-müek tisztítása. Fekete festés első-rendü kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS
kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógýarában
Nagyvárád.
Gyár telefon sz. 84. Felvételi tizlet 14—69.

Szabadkőműves áskálódás.

A szabadkőművesek hivatalos lapja azon keserű, hogy a nagyváradi Orsolya-rend apóci a Csanca község határában levő nyaralóban néhány hetet pihennek. Gúnyosan teszi hozzá: „Igazán milyen megható, hogy azok, kik a tanítás és nevelés munkájával rontják egész éven át szervezettük, erre a kényes helyre jönnek megrongált egészségüket helyreállítani. Igazán ideális állapotnak kellene ezt tartanunk, ha nemcsak a zárdák, hanem az állam tanítóit és tanítóit is idecsalogatná ez az üdülőhely“.

Az állami tanítók ügyét annyira sajnálnak, hogy az a kastély az Orsolya-rend tulajdona és a fennálló magyar törvények szerint annak használatát kizárólagosan a tulajdonost illeti meg. Bár semmi köze sincs hozzá, de mégis megjegyezték, hogy ez a használat nagyon dícséretes célra történik.

Végre a tanítás nébés munkájában még az is kifér, aki apóca vagy papi ruhát hord és a pihenést ottl semmi sem irigyalhat. Itt talán még a szabadkőművesek sem merik kétségbevonni.

Élsemérjük: az állami tanítóra is nagyon ráér a pihenés és tisztán kivágnak, hogy abban része is legyen. Ebben azonban szükséges volna, hogy az állam gondoskodjon megfelelő üdülőhelyről. Ha a cél elérése a szabadkőművesek a tulajdonjog szentsége ellen irányított merénységeket tartja helyesnek, akkor miért nem hívja fel az állam figyelmét ezekre a nyaralókra, akik legelőször a hadseregállásai után bevezették milliók ésszerűségében fáradtak ki, vagy akiknek az idegét a háborús viszonyok anyagi előnyöknek kutatása váltotta meg. Persze ezokról nem beszél, mert azok nem katolikusok, sőt éppen ellenkezőleg.

Maximálták a zöldséget, a főzeléket és a gyümölcsöt.

A hivatalos lap közli, hogy a megalkult Zöldség, Főzelék és Gyümölcs forgalmi intéző bizottság jogköre a következők: zöldség és főzelékek: vöröshagyma, fokhagyma, sárgarépa, póré-selyem, paszternak, tök, kalarábé, kelkáposzta és egyéb keltalék, fehér és vörösfaj káposzták, ugorka, paradicsom, retek, gumós zeller, fehérrépa, más elhelyezésre való répák, paraj, toma, friss vörösfaj tengeri, zöldborsó, zöldborsó, saláta, továbbá gyümölcsök, szilva, dinnye, gesztenye.

Biharmegye és Nagyvárad is a megbízott kerületek közé tartozik. A kerület gócpontja Nagyvárad, megbízott neve, illetve cége: Lakatos József.

Ugyancsak a hivatalos lap közli, a zöldség, főzelék és gyümölcsfélék maximális árát és pedig a termelővel, nagykereskedővel és kiskereskedővel egyenként:

Tök 40-50-60 fillér, nyárikáposzta 56-70-80 fillér, kelkáposzta 56-70-80 fillér, zöldborsó 100-130-144 fillér, kalarábé 80-98-108 fillér, paradicsom 74-94-106 fillér, vöröshagyma 100-120-134 fillér, fokhagyma 200-234-260 fillér, ugorka salátának 20-30-33, kovászosnak 30-40-44, csabcsab 40-50-55 fillér, anatóliai tengeri 100

drb 14-17-20 korona, zöldborsó 100 drb 3-4-5 K, zöldborsó (főzelék) 100 drb 8-10-12 K.

Továbbá kg. értéket alms 120-150-165 fillér, II. minőség 100-125-138 fillér, nyári kevert 70-85-95 fillér, hullott 30-36-42 fillér, nyári körte I. 150-180-200 fillér, II. minőség 120-150-165 fillér, hullott körte 40-50-60 fillér, vörösfaj és más nyári szilva 40-80, 55-100, 66-114 fillér, vörösfaj 100-135-160, sárga fűzfűzve 70-90-105, közönséges sárgadinyva 30-38-46, görög fűzfűzve 50-62-74, közönséges görög dinyva 30-38-46, őszibarack I. 200-250-300, őszibarack II. 150-200-250, csabcsab III 80-100-120 fillér.

HIREK

A 4-es honvédek ezredében a polgármesterek. Kratochwill Károly, a mi dícső 4 es honvédezerednek fő ezredese kedves meglepetésében részesítette Rimler Károly polgármestert. Elküldötte neki a harctérrel az Aidoszkozásról szeptor leleplezésekor készült fényképfelvételeket egy hatalmas, gyönyörű albumba költve. A rezekből sikerült képeket az ezred főnyképezzé készíttette. Az albumot Hegedűs Imre zászlós hozta, aki tegnap este érkezett haza szabadságra a ma fogja átnyújtani az albumot Rimler Károly polgármestert.

Csoőr Lajos súlyosan megsebesült. Most kapjuk a hírt, hogy Csoőr Lajos joghallgató, munkatársunk, akinek irását mindig rokonszenvvel fogadta a „Tiszánál“ közönsége, az orosz harctéren a múlt hó 24 én fehé karkján egy golyótól megsebesült. Jelenleg Komáromban ápolják a kósa vadász hadnagyi. Csoőr Lajos öccse, Csator Géspár honvéd hadapródmentor 8 hóasp után most adott hírt először megáról, hogy orosz hadifogságba esett, egészséges. Wladisztek mellett Ruzdaboljában van a hadikórházban.

Szmetka L. Ödön távozása. Mint értesítjük, Szmetka L. Ödön, a nagyváradi premontrei főgimnázium igazgatója legközelebb megváltik állásától és nyugdíjba megy, helyét Kovács Lajos premontrei kanonok foglalja el. Ezzel egyidejűleg arról is értesítjük, hogy Szilágyi Dózsa prem. kanonok órástól kezdve ismét a nagyváradi rendház tanja lesz.

Hatósági szabóműhely felállítás. A hatósági előjavító műhelyek ügye a holnapi városi közgyűlés elé került. A tegnapi tartott tanácsülés elé Lukács Ödön polgármesterhelyettes egy újabb fontos előterjesztést tett, amely megvalósítás esetén nagy jóídemény lesz a közönségre. Lukács Ödön egy hatósági ruhajavító műhely felállítását tervezi, amelyben, a mostani horribilis érsztől eltérően, méltányos árákért javítanak, tisztítanak és vasalnak a közönség által átadott ruhákat. Különösen a szerény viszonyok mellett élő kiltásvisezőkre lenne áldásos az az új hatósági intézmény. A fője gyűlés terve az, hogy a szerkesztőket a nácokhozra hívja össze a szokásos véleménye a lapján megkezdendők a hatósági szabóműhelyek felállítására a szükséges előmunkákat.

Egyesség a mozi kérdésben. Nint előrelátható volt, a város és a három mozgószínház tulajdonosai, Boros és Székely megegyezésre jutottak. A tulajdonosok 15 éves szerződést ajánlottak, a városi tanács 8-át akart, majd 10-ot. Valószínű, hogy 12 éves szerződés jön létre a kérdésben, amely a városnak jelentős évi jövedelmet biztosít. Ép azért eszedelkozunk, hogy amikor a tanács a megegyezés újat megtalálta, nem volt a kérdés gyors megoldásával a nem visszi be az a közgyűlésre a döntésre megérett ügyet. A tulajdonosok ugyanis beleegyeztek abba, hogy a szerződés aláírásától kezdve fittlik a jelentős évi bért, a nem várják be a belügyminiszter jóváhagyását. A bérösszeg pedig oly jelentős, hogy annak egy részlete is számításba jöhet. Amikor a város közelebbi nélkül megtalálta egyik jövedelmi forrását, ne késlekedjék annak megújításával.

A nagyváradi vasutasok barátságos vásárolhatnak búzát. Szerény Béla gróf kereskedelemügyi miniszter Mezősény Béla földművelésügyi miniszterrel ma arról értesítette Tolnay Kornél, a magyar királyi államvasutak elnökegégátját, hogy engedélyt ad a magyar államvasutak ülésvasútállomásainak arra, hogy az aljuk tartó szikalmazottak 1917. évi kártérítésként fedezésére az ország bármely részén szabadon vásárolhassanak az alkalmasságtól függő vásárolási igazolások ellenében gabonát a azt a szükséges és lehetőségek bészéit és úgy örökösök meg, ahogy azt alkalmasságtól érdeke, annak legjobb ki-elégítése meghívásja. A magyar államvasutak igazgatósága a gabonavásárlásra nyit engedélyt azaján azonnal azonnali távirati uton értesítette ülésvasútállomásait. A távirati rendelkezés a nagyváradi vasutasok körében érthető nagy örömet kellett.

A forrás miatt pusztul a szőlő. A több nap óta tartó szeptemberis meleg nagy pusztítást vitt végbe a szőlőkben. Biharmegye számos helyéről érkeztek jelentések, amelyekből megállapítható, hogy a nagy meleg miatt a fűrtök nagy részét megtámadta a rothadás. A kár igen jelentős, addig a termés 15-20 százaléka pusztult el.

Elfogták a Popper betörőt. Meghírtuk a múltkor az ifj. Popper József Rákóczi uti házában történt betörését. A nyomozás akkor eredménytelen maradt, bár azt megállapították, hogy a lopást katonák követik el. Tegnapi hajnali őrszolgálatról a nagyváradi rendőrség távirati értesítést kapott, hogy ott elfogták Pintér József ezéköti katonát egy másik társával együtt, akik beismerték, hogy ők követik el a Popper féle betörést. A lopott holmik azonban már nem voltak nálok, azokat már régen elfogyasztották vagy eladták.

Tilos bőrök szétvárosolása. A rom. kereskedelemügyi magyar kir. miniszter annak 51242-1917.-VI C. számú rendelete alapján értesítjük az érdekelt börtényes és ümörparancsokat, hogy tilos a börtényesek szétvárosolása a szokásos csak mint egész vagy félbőrök hozhatják forgalomba a kamara egész területén. Nagyvárad, 1917 augusztus hó 6. A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara: Schwartz Izidor ak., elnök h. Dr Sarkadi Lajos ak. titkár.

* Halálhíradás, Kherendi György nyugalmazott igazgató 80 éves korában Győrán a hó 3 án hirtelen szívizélhűlésben meghalt. Az elhunytat kitarjadt előke'd rokonai gyászolják. Temetése a hó 6 án ment végbe.

* Tejazzia a vasárnapi. Tegnap délelőtt, mikor a felusiak lezártak a vonatról, Szilágyi Antal rendőrfelügyelő fogadta őket, aki mindazokat, akik tejeskannát cipelték magukkal, embereivel besétáltatta a városba udvarra. Itt sorban felállították őket, mintegy 60-80 embert, jórészt asszonyokat, akik nyugtalanul, seibongva várták, hogy mi lesz velük. Rövidesen jött Mayer László dr városi tisztifőorvos, aki sorba vette az edényeket és mindet megvizsgálta, hogy jó e, avagy emberi élvezetre alkalmasan. Ugyanis a nyárak a legrosszabbak idejében vagyunk, amely legjobban kedves különféle járványoknak. Akiknek jó volt a teje, engedték tovább a dolgát, akik pedig rossz, használhatatlan volt, ott tartották délutánig, amíg megállapították személyes noszágukat. Ugyanis nagy divat mosmanában a felusiaknál, hogy előállításuk alkalmasával henzis nevet és lakást mondanak be. Mintegy 20 egyenél találtak vizeset, egészségtelen tejet. Ezek ellen megadították az előjárát. A vizeset tejből mintát vettek s azt Szabirényi Pál városi vegyész megvizsgálta. Mielő egészségtelenebb volt a tej, annál nagyobb büntetésben fognak részesülni az anyákat, akiknek volt merészségük az egészségellen folyadékot pisora hozni.

* Házasságok. Dr Löblé László és Balogh Magda a hó 5 én Budapesten házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett)

Materny Mihály Károly Máv foralmi tiszt és Kalla Ilonka házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

* Adományok a Naptközi Otthon számára. A Katolikus Nővédő Egyesület szobnidei Naptközi Otthona részére újban adakoztak: N. N. 10, Mats János 20, Németh Pál gyógyszerész 20, Kolosváry Sándor 10, Heltenberger Vilmos 20, Janky Antal utóda 10, Souzenfeld 10, Hegedűs József 10, Husella Gyula 10, Cziller Imre 20, N. N. 5, Spuzer Lamber 10, Wallerstein Dániel 10, Bodis testvérek és tea 10, Scharris és Ullmann 5, Ullmann Isidor és fiai 10, Silbermann József 5, Spitzer és Kohn 5, Vera Már és fia 5, Kohn Dávid 10, Olgy Gyula 10, Roth Henrikné 10, Klejn testvérek 2 K. Hálaadó körvén a Katolikus Nővédő Egyesület elnöksége.

* Halálhíradás. özv. Szieber Nándorné 65 éves korában hosszú és kinos eszevedés után hétfőn reggel 4 órakor meghalt. Temetése kedden d. u. 5 órakor a váradosási sírkertben levő halottas házból lesz. Az enzesztelő szentmise áldozat f. hó 9 éa d. e. 9 órakor fog megtartatni a Szent László templomban.

* Házvezetőnőnek ajánlkozik plá bánásra külső és belső gazdálkodásban jártas nő. Nem nagy fizetésre, inkább jó bánásmódia reflektál. Cime: Szabó Vera Ujszeged, sport pálya mellett.

Elárusítóleányt felvesz Novo maszky, S s passzás.

* Két fiatal árva utileány teljes ellátást keres intelligensebb helyre. Kalesda, Szent László-tér.

* Vessék kisebb, lehetőleg adómentes házat. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek.

* Ujsághihordónókat felvesz a Tiszántúli kiadóhivatala.

Népszövetségi Hitelszövetkezet

3000 drb. befizetési könyvecskének félkemény táblába való bekötésére pályázatot hirdet. Az írásbeli pályázathoz a darabonkénti egységár megjelölésével bekötési minta-táblázat csatolandó. Az ajánlatot fenti címre (Szilágyi Dezső-utca 5.) f. év aug. 12 ig kell benyújtani.

Az igazgatóság.

Legújabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni Rákóczi-ut (Korona gyógyszerár mellett) Leibchenek főllárban. :: Telefonszám 827. ::

NYILTTÉ
Kedden
A kerülő út
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.

NYILTTÉ
Kedden
A lélekítő.
dr né 4 felv.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.

Legújabb táviratok:

Uj főlephni kinevezések.
Budapest, augusztus 6. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Tudósító jelentti, hogy a király Reichenauban kelt legfelsőbb elhatározásával a belügyminiszter előterjesztésére kinevezte főispánná: Csikmezyébe dr Tolnay Lajos ügyvédet, Honfegyébe gróf Somsich Tihamért, Sáros vármegyébe Koós Bólat és Miskolcz városába dr Nagy Ferenc polgármestert.

A munkapárt Szilágyi Lajos választójogi cikke ellőn.

Budapest, augusztus 7. (Saját tudósítónktól.) A Budapesti Tudósítót felhatalmazták annak kijelentésére, hogy Szilágyi Lajosnak a katonák választójogáról írott cikke a munkapárt álláspontjával nem egyezik meg. Meglepetést kelt, Szilágyinak választójogi tanulmánya, mert olyan fontos kérdésben előzetesen a párt határozatát kellett volna kikérni.

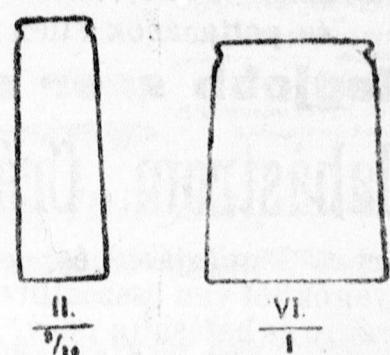
Honvédhuszárok Radautzban.

Budapest, augusztus 6 (Saját tudósítónktól.) A sajtóhadiszállásról jelentik: honvédhuszárok bevonultak Radautzba.

VIGADÓ MOZGÓ-SZÍNHÁZ
Szombat, vasárnap
Uj műsor.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.

NYILTTÉ

HETI ÁRJEGYZÉK:

Befőttes és uborkás üvegek megérkeztek minden kivitel és nagyságban Eladás nagyban és kicsinyben.

- Vizespohár finom csiszolt üvegből . . . -25
- Borospohár finom csiszolt üvegből . . . -22
- Söröspohár finom csiszolt üvegből . . . -80
- Vizeskancsó finom csiszolt üvegből . . . 3-
- Borospalack finom csiszolt üvegből . . . 3-
- Cukortartó szines finom csiszolt üvegből 2-
- Sótartó kristály finom csiszolt üvegből . 2-
- Gyümölcsállvány finom csiszolt üvegből 3-
- Befőttestál fogóval finom csiszolt üvegből 3-
- Vizeskészlet szines finom aranyozással . 5-
- Boroskészlet szines finom aranyozással . 4-
- Söröskészlet szines finom aranyozással . 4-
- Likörkészlet szines finom aranyozással 4-
- Tészta készlet finom majolika szinezéssel 10-
- Kávékészlet szines finom aranyozással 10-
- Teáskészlet szines finom aranyozással . 10-
- Mocakészlet szines finom aranyozással 10-
- Mosdókészlet szines finom diszítéssel . 12-
- Zbédőkészlet szines finom aranyozással 40-

Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt viztariók minden kivitelben kaphatók. Megérkeztek

Konyha felszerelési áruk. Főzőedények. Táblaüveg. Porcellánárak. Répkeretezés művészies kivitelben. Ablaküvegezés!

KOMLÓS TESTVÉREK
üveg és porcellán nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.

Főszervező: DE. KRÜGER ALADÁR
Feloldó szervező: DE. PAPP KÁROLY

Mindenféle vidéki megrendeléseket a zonnal szállítunk.
Telephon 92. sz.

Szélről, hidegtől
kifujt

vörös arcra és kézre
továbbá szeplő, miteszer
és pattanások ellen

legjobb szer az

Alabástrom Crème,

mert a legtisztább és legjobb anyagokból van összeállítva, minőségre és hatásaira nézve felülmulja az összes forgalomban levő készítményeket. Kétféle minőség van nappali és esteli használatra.

1 tégely ára 2 kor. 50 fill.

EMIR-arcmosó

Törvényesen védve!

Legtökéletesebb szert bőrhámlás és sömör, továbbá izzadó, fényes, zsíros (miteres) atkás arcra naponta, ahányszor szükséges, gya-potra öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehetet finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Teljesen ártalmatlan készítmény. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól!

Ara üvegenként 2 K.

Ezen szerek kaphatók;

NÉMETH PÁL

„Arany Kereszt”
gyógyszertárában.

Nagyvárad, Szent László-tér.
(Városháza mellett.)

TÜZIFA

Waggon tételben, méter számra és felvágva kapható

JENEI M. CÉGNÉL

Szarvas-sor 27. Stern palota.
Telefonszám 10—13.

Megrendeléseket felvesz

BANYAI JÓZSEFNÉ

Sztaroveszky-u. 2. Nagyhidfő.
Telefonszám 14—55.

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és díszmű bádogos,
vizvezeték és villanyszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utca.
Zöldfa-épület.

Villanymotor, írógépek, kerék-párok, ellenőrző kasszák és gramafonok szakszerű javítása és állandó jókarban tartása. Bronzműves, lakatos és műszerész munkák elfogadhatók.

Vizvezeték-utcán szép kilátással
egy családnak való ház eladó.

Felvilágosítást ad:

Dr. Jurik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-u. 15. Telefon 416.

IZSAK LIDIA

Előbrendű
tűzszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Park-szálloda épületében.
Interurbán telefon:
11—53 szám.

A Szigligeti-színház
művészainak egye-
dülű tűzszállítója.
Tisztításokat és átala-
kításokat elvállalunk.
Fűzők mértek után a
legrövidebb idő alatt
elkészítetnek.

Olcsó takarmány!

Lovak, szarvasmarhák etetésére

maláta

k a p h a t ó

métermázsánként 8 K-ért.

Moskovits Mór és fia r.-l.-nál
Kolozsvári-utca 62.

Fekete-Győrösön Tenke
mellett 134 kishold föld
tanyával és belsejéggel,
melyen szép és megfelelő
lakás van, szabad kézből
eladó.

Érteskezhetei Nagyváradon az
Általános Takarékpénztárnál.

Nagyvárad legszebb kirándulóhelye

Szent László Püspök Gyógy-Fürdő

Nagyvárad mellett

Fürdőztem teljes!

Kénes hévíz források természetes forrása 42°C kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és más fájdalmas betegségek ellen.

500 helyes fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. — Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. Nagyszabásu nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvizrel, uszátisztítás, napfürdő, homokkúra. Fürdőismertetőt küld az igazgatóság.

Komzsik Alajos,
a fürdő bérlője.